

כתובת המערה:
מודיעון עילית
מספרית יוכף
3/10
טל: 08-9744220
דו"ל לשימור תפוצת
5740@gmail.com

בְּאֶלְ�הָה שְׁלֵמָה

עלון תורני לפרשת השבוע מאת הרב רАОבן גולן מה"ס רינגונה של תורה

גָּלוּזָן 185 תְּשִׁירֵי ה' תשע"ז

העלון מוקדש לעילוי נשמת סבי רבי בנימין בו סלה קומה זיל

פרק י' פְרָשַׁת רַיְלֹן

ב. ובשות' יביע אומר (ח"ח יו"ד סי' ל') נשאל רבינו עובדיה יוסוף צזוק'ל על ידי איש אחד שהיה ברצונו להניזח את שם הוריו ולעשותמצוות לעילוי נשמתם, איזו מצוה עדיפה, האם הכנסת ספר תורה לבית הכנסת או קניית ספרים לכולל ארבעים וכן הדפסת ספר הלכה.

וכתב, שהנה נתבאר בדברי הרואה"ש (תחילת הל' ס"ת) שבמננו של
לומדים בספריה התורה, מצויה מהתורה על כל איש מישראל לכתוב מונה
וגומרה ופירושיהם, כי הטעם למצאות כתיבת ספר תורה הוא כדי שילמד
בבו, שנאמר "למלה את בני ישראל שימה בפייהם", ועל ידי התלמיד
ומפרטיו ידע פירוש המצאות והדינים על בוראים. ונחלקו הפטוקים בביואר
בדבוריו, שלדעת הבית יוסף גם בזמן זה יש מצוה לכתוב ספר תורה, אלא
שבכללה זה יש מצווה לכתוב אף ספרים שילמד מתוכם דיןיהם והלכות, אך
דעת הדרש והש"ר, שלפני הרואה"ש בזמן זה אין הכל מצווה לכתוב ספר
תורה כיון שלא לומדים בו, אלא המצווה היא לכתוב ספרים שלומדים
בهم. ומכל מקום כתוב ה'חייב לב', שגם לדעת הבית יוסף, בזמן זה יש
בכתיבת וקנויות ש"ס ופטוקים מצווה יותר גודלה מלהות ספר תורה

שמנוחים אותו כבית הנסטה. ולאור כל זאת כתוב מzn, "ברור שהנצתה שם הוריו עדיף יותר לknות ש"ס ופוקים ולהניהם בכלל ארכימ' שעוסקים בתורה לאסוקי שמעתא אליבא דהלהכתא, וכן להדריס ספר הלכה שנכתב על ידי מורה הוראה מובהק. ובפרט לפי מה שכותב הגאון רב חיים פלאגוי (נפש חיים מערכת חאות כ) בשם הילב אריה, שהמחדש חידושי תורה ומדיטיסם שברו גדול יותר ממקריב קרבנות, שעל ידי שומציא לאור עולם ספר שיש בו זיכרי הרבים, מתכפר לו. וכךון שהר' ברא מזוכה בא"א רואין להדריס הספר לזרוי הרבנים ונהיון מהעלינו ושם קבורים".

על געשמאך בלימוד ונערדים נושרים

"בפתנו לכט את השירבה הוזאת ולמגדה את בני ישראל שימחה בפייהם" (שם)

יש להתבונן מודע התורה נקראת "שירה"? ובאייר מREN הגוּיָש אלישיב וצ'ל בספר 'דברי אגדה', שהנה תכליות מצות כתיבת התורה היא לומדיה את בני ישראל, שימה בפייהם", ומשל למה הדבר דומה, למומחה

**רביינו יוסף חיים – אף שהבן גדול והולך מעצמו
לבית הכנסת יש שכר להוריו שהרגiliovo לכך**

ידועים דברי חז"ל במקצת חגייה (ג, א) "אם אנשים באים למלמד, ונשים באות לשמעו, טפ' למה באים? כדי ליתן שכר למביבאים". ודבר נפלא כתוב הגאון רבי יהונתן *אישישן בא'הבת יהונתן*, ששכר כל המצוות שילך עושה עד חבר מצוה שיר לאבלו ואימוי, כי הם عملים בגופם וממנונים למדמו תורה ודרכן אוין. וזה שאמורו "טפ' למה באים? ליתן שכר למביבאים", והיינו שמחמת שההווים טורחים להביא את הילך למעמד ההקהל, וכן לבית הכנסת ובית המדרש, ועל ידי כן לומד תורה ויראת שמחות יש להמת ורויות בשער מזעוני

ב. ולדעת רבינו יוסוף חיימ זיו"א שכיר ההורים גדול עד יותר, וכי שביאר בספר 'בן איש חי' (דרשות) את הגם' הנ"ל על פי דברי המדרש (תנחותמא פקודי ד') "שמע משה את ישראל מדברים מאחריו, שנאמר והיה ב策ת משה אל האهل וגוי והבטו אחריו משה. ומה היו אומרים, ר' יצחק אומר לשבח היו אומרים, אשורי يولדו של זה, כל ימיו הקב"ה מדבר עמו. ור' חמא אמר לגנאי, היו אומרים, ראה צואר, ראה שוקיים, אוכל ושותה مثل יהודים, וכל מה שיש לו מן היהודים".

והמגיד מודובגא ר' יעקב קראנץ הקשה בספרו 'אהל יעקב' (פרק שמוט), למאן דאמר שלשבה היי אומרים כן, שמנפשח הפסוק משמע שנתבוננו לגאנאי ולא לשבח. ותירץ, שאף שישיבוחו נתקונו לננאוי, ואמרו שאין מעלה למשה בצדתו ובוגודל מעשו כי זכה לך בוכות איומו שהיתה צדנית וגידלה אותו מנערותו לתורה וממצוות. ולכן לא אמרו 'אשריו אלא אשרי יולדתו'.

וזדריהם של אלות ליצנים שקר הם, שהרי משה כלל לא נתגדל בבית ההורו, וכיווע שמינקוטו היה בבית פרעה ולאחר מכן ברוח ממערים. ועוד, שבתפארת ישראאל (סוק קוידושין) כתוב שמעלת משה ורבינו לא הייתה לו מעצם טבעו, וכבר הרחיבנו בויה במוסמך אחר ואכט'ל.

ולפי זה כתוב רבינו יוסוף חייט, שכשאב מהchner ומרגינל את בנו לתורה ויראה, הרי שגם לאחר שנים רבות כשהבן כבר גדול והולך עצמו לביית הבנשת ולומדר תורה מכל מקום יש שבר להוריו שהרגילוו לכך, וזהו שאמרו "כדי ליתן שכר למגבאיםיהם", שלא רק עתה בלבד יקבלו ההורים שבר, אלא יש להם שבר וחלק בכל המצוות שעושה בהם ממשך כל ימי חייו, בזכות שהביאוו למעמוד החקלאי, ועל ידי כן ננכסה בו ירידת שמיים.

איזו הנצחה עדיפה לעילוי נשמת ההורים,
כתבת ספר תורה או תרומה להדפסת ספר?

"וועטה כתבו לכם את השיריה הזאת" (לא, יט)

לדעת רשי^י השירה שהוחכרה כאן היא פרשת האזינו "מהאזור השמיים", עד "וכבר אדרתו עמו". אך לרבם^ט ("פ"ז מהל", ספר תורה ה"א) השירה היא התורה כולה, וכך שכתב, "מצוות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו, שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה, ככלומר כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו, לפי שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות" (וביאר מן הבית יוסוף י"ז סי' ע"ר), שהרי קיימת לנו (גיטין ס, א) שאין

האם גוי יכול להיות 'בעל תשובה'?

אחד מהנידונים המרתתקים בעניין התשובה הוא האם מועילה תשובה בגין שuber על אחת ממצוות בני נח [ראאה בית אלחים למבי"ט (שעה"ת פ"ג)]. **ואברבנאל** (עה"ת שמות ז, ג-ז) וכתבו האחרונים להוכיח מדברי המדרש תנומא (האוינו ד'), שאין תשובה מועילה בגין נח, שכן דרישו שם כתיב ישא ה' פניו אליך, וכותב אשר לא ישא פנים, אם עשה האדם תשובה נהשא לו ה' פנים. יכול לכל [אך לערכ"ם], תלמוד לומר, אליך, ולא לאותה מעכוב"ם.

ומайдך מצינו באנשי נינה שבὑבר התשובות סורה מעלהם גזירת הפעוננות. וכמו שנאמר (יונה פ"ג) "וירא האלים את מעשיהם כי שבו מודכם הרעה, וכן חמל האלים על הרעה אשר דבר לישות להם". וזה הסיבה שבגינה ברוח יונה תרשישה כשנוצתו להתנבה על נינה, וכדברי הירושלמי (סנהדרין פ"א, ה"ה) "אמר יונה, יודע אני שהגוי קרובו תשובה זו, והרני הולך ומתנבה עליהם והם עושים תשובה, והקב"ה בא פורע משונאים של ישראל".

וכן מโบรา ברמבי"ן (בראשית טו, ז) שיש תשובה לבני נח [וכפי שביאר את שאלתו של אברהם אבינו "במה אדע כי אירשנה"], ביקש שידע שירשנה ולא יגורום חטא זרעו למונעה מהם, או שמא יעשו היבנאים תשובה ויקים בהם ושב הגוי ההוא מרעתו וניחמתו על הרעה (ירמיה יח, ז)].

ב. ונראה לדדקן אין אף בדברי רビינו יונה בתחלת ה"שער תשובה", "מן הטובות אשר היטיב השם יתברך עם ברואו, כי הcinן להם הדרך לעלות מתוך פחת מעשיהם". שכונתו במה שנקט "ברואו" שהתשובה שייכת בכל הבראים ואף לבני נח, ולאו דוקא בישראל. ואף שקיים בעצם חילוקים בין ישראל לבני נח, מכל מקום עצם האפשרות של תשובה המיעשים יונה אף באומות העולם.

ג. ובפרטן פשר הענן, האם וכיידר שייכת תשובה לבני נח, ביארו האחرونים [ראאה קובץ הערות סי' כא]. ותקנת השבטים לרצ'ה אותן, וכע"ז בבית אלחים שעה"ת פ"ד], שהנה מלבד מה שהתשובה עוקרת את החטא מכאן ולהבא, שהה אף חירש שחתטא נעה למפרע [וכדברי הרמח"ל במסילת יישרים (פ"ד), "מידת החרומים הוא שהתשובה עקרת הרצון בעקבית המעשה, שבהתה השם מכיר את חטא ומתרחשת עליו חרטה גמורה דמעיקרא, והיה חփץ שמעולם לא היה נשאה, וuchavo להבא ובורח ממנו, הנה עקרת הדבר מרצונו יהשב לו בעקירות הנדר ומכפר לו. וזה שנאמר (ישעיה פ"ו) "וסר עונך וחטאך תכופר", שהעוון סר ממש מהמציאות ונערק, بما שעבשו מיצטרע ומתנהם על מיה שהיא למפרע"], ולפי זה יש לומר, שעכט עקרית החטא למפרע וכאיilo בבני נח, אך החידוש העטמון בתשובה שעוררת את החטא למפרע וכאיilo לא עעשה כלל, נאמר רק בישראל ולא בני נח, שעצלם על אף התשובה רושם החטא עדין קיים, אלא שמקאן ולהבא הרי זה כיילו לא חטא, ולך לא יענשו [ולכן נתקבלה תשובה אנשי נינה ולא באה עלייהם פורענות, כי מכאן ולהבא הוועלה תשובה].

ד. והמבי"ט ב"בית אלחים" (שער התשובה פ"ג-פ"ד), האריך בביואר הבהירים העזומים שבין תשובה ישראל לבני נח, והוכיח בכך כמה פנים שעיקר החסד שבתשובה לא נתן אלא לישראל. ודייק כן מדברי הנביא השוע (יד, ו) בנובאות "תשובה ישראל", "אהיה כטל לישראל יפרח כושונשה", כי רק הדגש "כטל לישראל", למעט בני נח, שאף שמועלת בהם תשובה אינם זוכים למעלה הנאנצלת של תשובה ישראל על כל סגולותיה.

והוסיף המבי"ט, שזו פשר הקריאה הנצעית "תשובה ישראל", דהיינו שיש לך לשוב דוקא מחמת ייחורך כישראל, ולנצל את חלקי המועלה והמשובח לאין ערוך מחלקים של בני נח, באשר נאצל לך חסד עליון בדמות התשובה, שwil יודה יש בכוחך למחוק ולעקור ממהמציאות את כל חטאיך, ולהגיע בתשובתך עד לכיסא הכבוד. 'עד ה' אלוקיך', [כאמרם יומא פ, א] "גדולה תשובה שmagut עד כסא הכבוד"], ואם כן "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'".

గודול בעל שם עולמי שבא לעיר, ונתקפרעם בעיר שעמידה הוא ליתן הרצאה בפילוסופיה או ברפואה וכדו', שבודאי רק אלה שיש להם יד בחכמתו הללו יבואו לשמעו את דבריו, אך המון העם שלא יבינו שם דבר, אין להם שום עניין באוון הרצאות, אף אם היה המרצה מגאנוני הדור. אך לא כן זיהה אם יבוא לעיר גן נאיו, שכולם יבואו לשמעו אותו, ובכללם אף אלה שלא יגיעו לעומק חכמתה הנגינה שלו, כי כל אחד לפי מידת שכלו ישיג סיפוק וועוגו בנפשו משירתו של אותו גן.

עד שתהא אצלך בהצחה היא למדם באופן של "שירה", שתהא בעיניהם בשירה ערוכה שכולם משתוקקים לשומה, וירגשו בכל מדרש ש"פקודיו ה' ישרים ממשיחי לך, ונחמדים מוחב ומפו רב ומתרוקים מדבר שופטים".

ומון הגראייל שטיינמן שליט"א המליך על כך את דברי הגמי' (מגילת לב, א) "כל הקורא بلا נעימה ושונה ללא זמרה, עליו נאמר גם נתי להם חוקים לא טובים לא יחו בהם", שכן הנעימה והזומה מכניתה חיות בלב הלומד, ואחר הפעולות נשיכים הלבבות, עד שזוכה לחוש ולהרגיש טעם וגעש מקובל בלימוד.

ג. והן הדרבים בחינוך התלמידים, וככפי שמוספר (לחנן בשמחה עמי, סא) על המלמד הנודע מתולמוד תורה עץ חיים, ופעם אחת כשהגיעה רבי נטע פרידנד צ"ל, שהיה מקרוב למן החוץ איש, פנץ שאינך מצטי בשמה, ונכנס לbijתו אמר לו החוץ איש "רואה אני על פניך שאינך מצטי בשמה, ודע לך שאי אפשר לחנן ילדים בליך שמחה?". רבי נטע הרחיב עוז ושאל "אולי ימלמדנו רבינו מהי הוכחנה להחנן ילדים בליך שמחה?". והחוץ איש השיב "ככלנו לומדים בש"ס על קניינו חזקה ומשיכה, ייזוע שקניין משיכה טוב יותר מחזקת, וגם בחינוך אם רוצחים אנו להנחות את הילדים בדרך אמת, ולעצב את אישיותם באופן הייחודי, כדי ישייבם להם את קניון המשיכה, למשוך את לבם אל הלימוד על ידי שמנתק להם את קניון מילוט הגמורא ונביבם למצוב של שמחה בתורה. אך אם נאמץ את קניון

החוקה, ונעשה את מלאכת החינוך בחזקה ובכפיה, לא נגייע רוחך". ד. ובספר לחנן בשמחה (עמ' סב) מובא בשם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שאכן כולם רוצחים למדוד מתוך הנאה אמרית, ולהרגיש את מותיקות התורה, אך בנסיבות לא רביים זוכים לכך. וחמי' אחת הסיבות לכך שיש צעריים העוזבים את בית המדרש, כי בזיהיב שירגש טעם בלימודו והשמחה בהבנת הסוגיות תמלא את כל ישותו לא יצטרך לחפש עצמו במקומות אחרים.

וכעה להנחלת שמחת התורה לילדים ולהלמידים ציטט הרב את דברי רביינו יוסף חיים ב"בן יהודע" (מס' בא בתרא כג, א) בשם רבי חיים ויטאל ב"שער הגלגולים", שככל השאלה במתיבתא דרקייע נשאלות על ידי רבי ירמיה, ובמה זכה לכך? מפני שהיה שואל שאלות רבות וrogenות... מזרות, יידוע בכמה מקומות בש"ס. וזה לשון הבן יהודע, "הנה כתוב המהרה"ו שרבי ירמיה תמיד היה שואל שאלות, ולהיות כי הוא נחכון לטבה להגדיל תורה ויאדר בשאלותיו, ובכישרו ואפקחו מבית מדרשא, לכן יש לו שכר טוב למעלה, שככל השאלה הנשאלות במתיבתא דרקייע נשאלות על ידו".

סגןון השאלה של רב ירמיה היה בנוסח כזה שאפשר היה לחשוב שהתכוון לדהקנית, כמו למשל מה שmobava ברבא בותרא שם "רגלו אחית בתור חמישים אמה, ורגלו אחת חוץ חמישים אמה", ועל שאלה זו סילקו מה מבית המדרש. והמהר"ז גילה שר' ירמיה התקoon בשאלות אלו להגדיל תורה ולהאדיר, ולהגבבה על התלמידים, שכן השאלה הנשאלות במתיבתא והמשגנות הלו וציאו אותם מהשיגרה בלימוד התורה, ועוררו בהם שמחה וחשך בזמן הלימוד. וכך שכאן בעולם זהה לא הבינו את כוונתו, ולכן עשו לו מה שעשו, בעולם הבא זימנו לו שכר טוב שככל השאלה במתיבתא דרקייע נשאלות על ידו. ומכאן נלמד עד כמה חביבה לפני השית' צורת הלימוד הזה של שאלות מחודדות הגורמות להגדיל תורה, ומכניסות טעם הלימוד, בבחינת "וועטה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפהם".

שיחות חייזק והשקפה מהרב ראובן גולן בעמדות ובאתר קול הלשון,

ובטל' 03-6171001 [הקש 1-1-48-2-1-1]. השיעור המרכזי נמסר ביום ה' בשעה 16:45.

ובשידור חי בקול הלשון.

לקבלת העloon מדי שבוע שלח הודעה ל- rg5740@gmail.com